

**KAMBIYO SENETLERİNE MAHSUS HACİZ YOLU İLE
TAKİPLERDE ÖDEME EMRİNİN İÇERİĞİ (İİK. 168)**
CONTENT OF ORDER OF PAYMENT IN EXECUTION
FOR DEBT PERTAINING TO COMMERCIAL PAPERS AND BILLS

Talih UYAR*

İcra müdürünün, İİK. mad. 168/1'deki koşulların¹ gerçekleştiğini görererek, "takip talebi"²ni kabul etmesinden sonra bu "takip talebi" doğrultusunda³ borçluya göndereceği "ödeme emri" (örnek: 10)'a şunlar yazılır (İİK. mad. 168/1-6).⁴

* Avukat, İzmir Barosu

¹ Bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C:8, s:13753 vd.

² Bknz: UYAR, T. age., C:8, s:13413 vd.

³ Bknz: 12. HD. 3.10.2003 T. 14734/19135 - 1.7.2003 T. 11886/15732; 18.6.2002 T. 11882/13079, 26.10.1999 T. 11987/12976 - 4.5.2000 T. 7075/7252 - 17.2.1998 T. 1312/1532

⁴ Ödeme emri:

İİK mad. 168 - "İcra müdürü senedin kambiyo senedi olduğunu ve vâdesinin geldiğini görürse, borçluya senet sureti ile birlikte hemen bir ödeme emri gönderir. Bu ödeme emrine şunlar yazılır:

1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtar,

3. Takibin müstenidi olan senet kambiyo senedi vasfını haiz değilse, beş gün içinde icra mahkemesine şikâyet etmesi lüzumu,

4. Takip müstenidi kambiyo senedindeki imza kendisine ait olmadığı iddiasında ise bunu beş gün içinde açıkça bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirmesi; aksi takdirde kambiyo senedindeki imzanın bu fasıl gereğince yapılacak icra takibinde kendisinden sâdır sayılacağı ve imzasını haksız yere inkâr ederse sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edileceği ve icra mahkemesinden itirazının kabulüne dair bir karar getirmedeği takdirde cebri icraya devam olunacağı ihtar,

5. Borçlu olmadığı veya borcun ifta edildiği veya mehil verildiği veya alacağın zamanaşımına uğradığı veya yetki itirazını sebepleri ile birlikte beş gün içinde icra mahkemesine bir dilekçe ile bildirerek icra mahkemesinden itirazın kabulüne dair bir karar getirmedeği takdirde cebri icraya devam olunacağı ihtar,

6. İtiraz edilmediği ve borç ödenmediği takdirde on gün içinde 74 üncü maddeye, itiraz edilip de reddedildiği takdirde ise üç gün içinde 75 inci maddeye göre mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapisle tazyik edileceği, mal beyanında bulunmaz veya hakikate aykırı beyanda bulunursa ayrıca hapisle cezalandırılacağı ihtar.

60 ıncı maddenin son iki fıkrası burada da tatbik olunur."

Not: 6352 sayılı Kanun ile değiştirilen İİK.'nin 168 inci maddesinin birinci fıkrası

I- 1- Alacaklının veya vekilinin banka hesap numaraları hariç olmak üzere takip talebindeki kayıtlar⁵ (İİK. mad. 168/1; 6352 sayılı Kanun mad. 33)

Alacaklının “*takip talebi*” üzerine, borçluya gönderilecek 10 örnek ödeme emrinin, takip talebindeki kayıtları içermesi gerekir. Takip talebindeki kayıtları içermeyen yani takip talebine uygun düzenlenmemiş ödeme emrinin -borçlunun şikayeti üzerine- icra mahkemesince “*iptaline*” karar verilir.

Uygulamada özellikle, yabancı *para olacağına* dayanan takiplerde, takip konusu yabancı para alacağının, takip tarihindeki Türk parası karşılığı -“*harca esas değer*” olarak- “*takip talebi*”nde gösterilirken, aynı hususun “*ödeme emri*”nde de belirtilmesi çok kez unutulmaktadır. Yüksek mahkeme, bu konuyla ilgili içtihatlarında;

√ “*Takip talebinde takip konusu yabancı para alacağının Türk parası karşılığının -‘harca esas değer’ olarak- gösterilmiş olmasına rağmen, borçluya gönderilen ‘10 örnek no’lu ödeme emri’nde bu gerekliliğe uyulmamış olmasının, ‘ödeme emrinin iptaline’ neden olacağını*”⁶

√ “*‘Takip talebi’nde, takip konusu yabancı para alacağının Türk parası karşılığının gösterilmiş olmasına rağmen ‘ödeme emri’nde aynı hususun yerine getirilmemiş olması halinde ‘takibin iptaline’ değil ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verilmesi gerekeceğini*”⁷

√ “*‘Takip talebi’ ile ‘ödeme emri’nde, takip konusu yabancı para alacağının ‘harca esas değer’ olarak Türk parası karşılığının gösterilmiş olması halinde, İİK’nun 58 ve 60. maddelerindeki zorunluluğun yerine getirilmiş olacağını*”⁸

sının (1) ve (2) numaralı bentleri, 6352 sayılı Kanun’un yayımlanma tarihi olan 05.07.2012 tarihinden altı ay sonra (05.01.2013 tarihinde) yürürlüğe girmiştir (6352 s. Kanun mad 106/a). Bu tarihe kadar, maddenin birinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıda şekliyle yürürlükteydi:

1. *Takip talebindeki kayıtlar,*

2. *Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödenmesi ihtarı,*

⁵ Bknz: Yuk. UYAR, T. age., C:8, s:13413 vd.

⁶ Bknz: 12. HD. 20.10.2006 T. 16307/19775; 8.6.2006 T. 9391/12296; 13.3.2006 T. 2292/5129 vb.

⁷ Bknz: 12. HD. 15.4.2004 T. 4884/9724; 17.10.2002 T. 19559/21114; 17.5.2002 T. 8927/10350

⁸ Bknz: 12. HD. 6.4.2004 T. 3711/8330; 28.5.2001 T. 8443/9453; 14.5.2001 T. 6973/8466

√ *“Takip konusu yabancı para alacağının harca esas değerinin ‘takip talebi’ ile ‘icra dosyasındaki ödeme emri nüshası’nda gösterilmiş olmasına rağmen ‘borçluya gönderilen ödeme emri nüshası’nda gösterilmemiş olması halinde ‘ödeme emrinin iptaline’ karar verilmesi gerekeceğini”⁹*

√ *“‘Takip talebi’nde ve ‘ödeme emri’nde, takip konusu yabancı para alacağının Türk lirası karşılığının gösterilmemiş olmasının, Devletin hükümlerlik haklarına ve kamu düzenine aykırılık teşkil edeceğini, bu nedenle icra mahkemesine her zaman -süresiz şikayet yolu ile- ileri sürülebileceği gibi; icra mahkemesince de doğrudan doğruya gözetileceğini”¹⁰*

√ *“‘Takip talebi’ ile ‘ödeme emri’nde, takip konusu yabancı para alacağının Türk lirası karşılığının gösterilmemiş olması halinde ‘takibin iptaline’ karar verilmesi gerekeceğini”¹¹*

√ *“Yabancı para alacağına dayalı takiplerde icra mahkemesince verilen kararda yabancı para alacağının hangi kur üzerinden -efektif alış, efektif satış gibi- Türk parasına çevrilerek borçluya ödeme emri gönderilmesi gerekeceğinin açıkça belirtilmesi gerekeceğini”¹²*

√ *“Takip konusu yabancı para alacağının Türk parası karşılığının ‘ödeme emri’nde gösterilmemiş olması halinde, ‘ödeme emrinin iptali’ yerine, ‘ödeme emrinde düzeltme yapılmasına’ karar verilemeyeceğini”¹³ belirtmiştir...*

6352 sayılı Kanun’la İİK.’nun 168’inci maddesinin birinci fıkrasının (1). bendi; “Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,” şeklinde değiştirilmiştir. Ancak hemen belirtelim ki; bu değişiklik, 6352 sayılı Kanun’un yayımlanma tarihi olan 05.07.2012 tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girmiştir (6352 s. Kanun mad. 106/a).

⁹ Bknz: 12. HD. 12.3.2004 T. 772/5655

¹⁰ Bknz: 12. HD. 19.2.2004 T. 25811/3320; 24.6.2003 T. 12617/14998; 18.2.2003 T. 28849/2705

¹¹ Bknz: 12. HD. 9.9.2002 T. 15764/13805; 4.11.1999 T. 12513/13432

¹² Bknz: 12. HD. 8.2.2002 T. 1512/2786

¹³ Bknz: 12. HD. 7.2.2002 T. 1594/2436

2- Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı (İİK. mad. 168/2; 6352 sayılı Kanun mad. 33).

Kambyo senetlerine ilişkin özel haciz yolu ile takipte ödeme süresi on gün olarak kabul edilmiştir.¹⁴ Halbuki anımsanacağı gibi, “genel haciz yolu ile takipte” (İİK. mad. 60/2) bu süre yedi gün idi.¹⁵ Bu takip şeklinde, “ödeme süresi”nin on gün olarak kabul edilmesinin nedeni, Hükümet Tasarısına ait gerekçede¹⁶ açıklandığı gibi; borçluya 5 gün içinde “borca itiraz”ını icra mahkemesine bildirildikten sonra, geriye kalan süre içinde de icra mahkemesinden “takibin geçici olarak (muvakkaten) durdurulmasına” dair bir karar getirip, aleyhindeki icra takibini durdurabilme imkanını vermektedir...

6352 sayılı Kanun’la İİK.’nin 168’inci maddesinin birinci fıkrasının (2). bendi; “Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,” şeklinde değiştirilmiş olduğundan, bundan böyle takip konusu borç ve takip masraflarının, borçlu veya borçlu adına başka bir kişi tarafından icra dairesine değil icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi gerekecektir. Ancak hemen belirtelim ki; bu değişiklik, 6352 sayılı Kanun’un yayımlanma tarihi olan 05.07.2012 tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girmiştir (6352 s. Kanun mad. 106/a).

3- Takip konusu yapılan senet, kambyo senedi niteliğinde değilse, beş günde icra mahkemesine şikayet etmesi gereği (İİK. mad. 168/3).

Kambyo senetlerine ilişkin haciz yolu ile takip sadece “kambyo senetleri” (poliçe, bono, çek) için kabul edilmiş olduğundan öncelikle takip talebi üzerine icra müdürünün, “senedin kambyo senedi olup olmadığını incelemesi gerekirse de (İİK. mad. 168/I), borçluya da, kendisine tebliğ edilen ödeme emri üzerine aynı hususu inceleme ve senet “kambyo senedi” niteliğini taşııyorsa beş gün içinde icra mahkemesine şikayette bulunma hakkı tanınmıştır.

¹⁴ Bknz: 12. HD. 21.3.2006 T. 3118/5804; 2.4.1981 T. 1720/3309

¹⁵ Bknz: UYAR, T. age., C:3, s:3984

¹⁶ Bknz: 538 s. Kanuna ait Hükümet Tasarısı Gerekçesi

Takibin bir an önce sonuçlanması için, şikayet süresi beş güne indirilmiştir.

Yüksek mahkeme bu konu ile ilgili olarak;

√ *“İİK'nun 19/III gereğince; bu müddetin sonuncu gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, müddetin tatili takip eden günde biteceğini”*¹⁷

√ *“Takip dayanağı senedin ‘kambiyo senedi niteliğini taşınaması’ nedeniyle yapılacak şikayetin, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 5 gün içinde -takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu- icra mahkemesine bildirilmesi gerekeceğini”*¹⁸

√ *“‘Harca tabi davalarda, dava harcın ödendiği tarihte açılmış sayılacağı’ndan, borçlunun itiraz (şikayet) süresi olan 5 gün geçmeden harcını yatırarak icra mahkemesine başvurmuş olması gerektiğini”*¹⁹

√ *“Borçluya birden fazla kez ödeme emri tebliğ edilmiş olması halinde, itiraz (şikayet) süresinin, ‘ilk tebliğ tarihi’nden değil, ‘son tebliğ tarihi’nden itibaren işlemeye başlayacağını”*²⁰

√ *“Borçluya daha önce gönderilmiş olan ödeme emrinin, icra mahkemesince iptal edilmesinden sonra gönderilen yeni ödeme emri üzerine, borçlunun itiraz (şikayet) süresinin yeniden işlemeye başlayacağını”*²¹

√ *“‘Ödeme emri tebligatının usulsüz olduğu’na ilişkin şikayetin 7 günlük süre içinde icra mahkemesine bildirilmesi gerekeceğini”*²²

√ *“Borçlunun ödeme emrine itiraz (şikayet) dilekçesinde, ayrıca ‘tebligatın usulsüzlüğünü’ de ileri sürmüş olması halinde, icra mahkemesinin, öncelikle, tebligatın usulüne uygun olarak yapılmış olup olmadığını -dolayısıyla; itirazın (şikayetin) süresinde olup olmadığını- araştırması gerekeceğini”*²³

¹⁷ Bknz: 12. HD. 29.11.2012 T. 17980/35472; 17.11.2012 T. 17827/35079; 19.06.2012 T. 3636/21135; 05.11.2012 T. 14602/31500; 09.06.2012 T. 16381/21111; 04.06.2011 T. 3867/18997; 10.05.2012 T. 30555/16213; 05.03.2007 T. 1402/3879; 15.12.2006 T. 21341/23934; 17.11.2006 T. 18400/21498 vb.

¹⁸ Bknz: 12. HD. 20.2.2007 T. 173/2729; 1.3.2006 T. 1633/3959; 13.11.2005 T. 22507/26129 vb.

¹⁹ Bknz: 12. HD. 14.12.2006 T. 20054/23769; 4.7.2006 T. 11802/14634; 8.11.2005 T. 17525/21412 vb.

²⁰ Bknz: 12. HD. 14.11.2006 T. 18052/21143; 13.11.2006 T. 17988/21119

²¹ Bknz: 12. HD. 13.10.2006 T. 15741/19190; 13.2.2006 T. 25773/2293

²² Bknz: 12. HD. 23.2.2006 T. 25603/3437; 4.10.2005 T. 15198/18866

²³ Bknz: 12. HD. 10.5.2005 T. 7253/10199; 5.7.2004 T. 13800/17788; 1.7.2004 T.

√ “Borçlunun eşinin, haciz sırasında hazır bulunmasının ve borçlu vekilinin, icra dosyasına vekaletname ibraz etmiş olmasının, ödeme emrinin borçlu tarafından öğrenilmiş olması sonucunu doğurmayacağını”²⁴

√ “Borçlunun, itiraz süresinin 5. günü saat 16.50’de adliye veznesine başvurduğu, ancak, ‘veznenin kapalı olduğu’ndan bahisle, harcin ertesi günü yatırılacağı (alınacağı) belirlenmiş olması halinde, -füli imkansızlık nedeniyle harcin süresinde yatırılmadığı dikkate alınarak- itirazın süresinde yapıldığının kabulü gerekeceğini”²⁵

√ “ ‘Evinde haciz yapıldığını’ Cumhuriyet Savcılığına verdiği dilekçede açıklamış olan borçlunun en geç bu tarihte hakkında yapılan takipten haberdar olmuş sayılacağını”²⁶

√ “İİK. 168/3 uyarınca, borçlunun ‘ödeme emrinin tebliğinden itibaren 5 gün içinde’ icra mahkemesine şikayette bulunması gerekeceğini”²⁷

√ “Hakkında 2 ay süre ile icra mahkemesince konkordato müddeti verilmiş olan borçlunun, süresiz şikayet yoluyla aleyhine başlatılan takibin iptalini talep edebileceğini”²⁸

√ “İcra mahkemesince -borçlunun, ‘tebligatın usulsüz yapıldığına ilişkin şikayeti bulunmadıkça’- doğrudan doğruya tebligatın usulsüzlüğünün dikkate alınamayacağını”²⁹

√ “Ödeme emri ‘kendisine bizzat tebliğ edilmiş’ gözükken borçlunun, daha sonra ‘takibi haricen öğrendiğini’ iddia ederek, tebliğ tarihinin düzeltilmesini icra mahkemesinden isteyebileceğini (bunu istemekte hukuki yararının bulunacağını), bu durumda, icra mahkemesince, öncelikle ödeme emri tebliğine ilişkin tebligat zarfındaki imzanın borçluya ait olup olmadığının usulen incelenerek, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”³⁰

13983/17365

²⁴ Bknz: 12. HD. 26.4.2005 T. 6148/8993

²⁵ Bknz: 12. HD. 20.9.2004 T. 15310/19642

²⁶ Bknz: 12. HD. 7.7.2004 T. 12777/17894

²⁷ Bknz: 12. HD. 22.6.2004 T. 12618/16462

²⁸ Bknz: 12. HD. 29.4.2004 T. 6525/10586

²⁹ Bknz: 12. HD. 27.2.2004 T. 26847/4368; 23.10.2003 T. 16591/20721; 20.2.2003 T. 111/2870

³⁰ Bknz: 12. HD. 23.2.2004 T. 20791/3606

√ *“Usulsüz tebligat halinde -Teb. K.’nun 32. maddesi uyarınca- ‘borçlunun beyan ettiği öğrenme tarihinin, ödeme emrinin tebliği tarihi’ olarak kabul edilerek bu tarihe göre borçlunun icra mahkemesine yaptığı itirazın (başvurunun) ‘5 günlük yasal sürede olup olmadığı’nın incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekeceğini”*³¹

√ *“İİK’nun 4. maddesi gereğince; icra dairelerinin işlemlerine karşı yapılacak itirazları ve şikayetleri inceleme yetkisinin, icra dairesinin bağlı olduğu (bulunduğu yerdeki) icra mahkemesine ait olduğunu”*³²

√ *“Harcın, itiraz (şikayet) süresi içinde ‘vezneye yatırılmak üzere’ emanete alındığının itiraz (şikayet) dilekçesi arkasındaki şerhten anlaşılması halinde, itirazın (şikayetin) süresinde yapılmış sayılacağını”*³³

√ *“Tebligat parçasındaki kaydın -örneğin; tebligat yapılan kişinin, muhatabın işçisi, aile fertlerinden birisi olup olmadığı- icra mahkemesinde her türlü delil ile ispat edilebileceğini”*³⁴

√ *“‘Örnek 10 ödeme emri’ kendisine usulsüz olarak tebliğ edilmiş olan borçlunun, usulsüz tebliğ işlemini öğrendikten sonra, bu tebliği öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içinde şikayet yolu ile, tebligatın usulsüzlüğünü -takibin yapıldığı icra dairesinin bağlı olduğu- icra mahkemesine başvurarak, ‘tebliğ tarihinin -ödeme emrini öğrendiği tarih olarak- düzeltilmesini’ istemesi gerekeceğini”*³⁵

√ *“Borçlunun ödeme emrinden, evinde uygulanan ihtiyati haciz tarihinde haberdar olmuş sayılmayacağını, ödeme emrine itiraz (şikayet) süresinin kendisine ödeme emrinin tebliği ile başlayacağını”*³⁶

√ *“Takip konusu senedin ‘teminat senedi’ olduğundan bahisle yapılan itiraz, borca itirazın, niteliğinde olup yasal 5 günlük sürede icra mahkemesine yapılması gerekeceğini”*³⁷

³¹ Bknz: 12. HD. 21.10.2003 T. 16535/20535

³² Bknz: 12. HD. 2.4.2002 T. 5780/6725

³³ Bknz: 12. HD. 1.2.2002 T. 524/2009

³⁴ Bknz: 12. HD. 11.5.2001 T. 7353/8323; 24.4.2001 T. 6150/6920

³⁵ Bknz: 12. HD. 30.3.2001 T. 4557/5510

³⁶ Bknz: 12. HD. 26.02.2001 T. 2817/3636

³⁷ Bknz: 12. HD. 27.12.2011 T. 11572/30809

√ “Borçluların takip dayanağı senedin kambyo vasfında olmadığına ilişkin şikayetlerini, yasal (5) günlük süreyi geçirdikten sonra icra mahkemesine yaptıklarının görüldüğü, anılan sürenin hak düşürücü süre olduğu re’sen gözetilerek istemin süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesinin gerektiğini”³⁸

√ “Borçluya ödeme emri tebliğ edilmese bile alacaklının anlaşmazlığı ve takibi sürdürme iradesi mevcut bulunduğu sürece, ödeme emrinin tebliğ edilmesinin, şikayet ve itirazda bulunmaya engel teşkil etmeyeceğini”³⁹

√ “Takibe konu bonoda tanzim tarihinin vadeden sonra olup, senedin kambyo senedi vasfında olmadığından bahisle yapılacak şikayetin, 5 günlük süre zarfında icra mahkemesine yapılabileceğini”⁴⁰

√ “Takip dayanağı bononun tanzim tarihinin vade tarihinden sonra olduğunu, ancak alacaklı tarafından bonoda tahrifat yapılmak suretiyle kambyo vasfı kazandırılmaya çalışıldığına dair yapılacak şikayetin, 5 günlük yasal süreye tabi olacağını”⁴¹

√ “Senedin kambyo vasfını taşımaması sebebiyle yapılan şikayetin İİK’nın 168/3. maddesi gereğince 5 günlük süreye tabi olduğunu”⁴²

√ “Kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla yapılan takipte ‘alacaklının takip dayanağı çekte yetkili hamil olmadığı’ nedenine dayalı şikayetin İİK’nın 168/3. maddesi uyarınca, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yasal 5 günlük itiraz süresine tâbi olacağını”⁴³

√ “Çekte (bonoda) keşide yerinin idari birim olmadığına yönelik şikayetin, İİK’nın 170/a kapsamında sayılacağını ve bu şikayetin 5 günlük sürede yapılması gerekeceğini”⁴⁴

√ “Kambyo senetleri üzerine ciranta tarafından konulan ‘ciro edilemeyeceği’ kaydı, senedi nama yazılı bir kambyo senedi haline getirmese de, keşi-

³⁸ Bknz: 12. HD. 21.06.2012 T. 15589/21786

³⁹ Bknz: 12. HD. 22.11.2011 T. 6808/23493; 25.10.2011 T. 3663/19115

⁴⁰ Bknz: 12. HD. 08.12.2011 T. 14099/27581

⁴¹ Bknz: 12. HD. 11.10.2011 T. 2995/18535

⁴² Bknz: 12. HD. 11.07.2011 T. 33592/15036

⁴³ Bknz: 12. HD. 16.05.2011 T. 28677/9602

⁴⁴ Bknz: 12. HD. 07.06.2011 T. 30637/11913; 09.06.2011 T. 13244/12265

deci tarafından konulan 'ciro edilemeyeceği' kaydının, senedi nama yazılı hale getireceğini ve bu şekilde nama yazılı hale gelen senedin, ciro edilme imkanı kalmaz ancak 'alacağın temlik' yolu ile devredilebileceğini, bu yasağa rağmen cironun 'alacağın temlik' hükümlerine tabi olacağını"⁴⁵

√ *"Bonoda vadenin, kanunda öngörülen şekilde gösterilmemiş olması, senedin bono niteliğini yitirmesine neden olmayacağından, böyle bir senedin kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip konusu yapılabileceğini- Vadesi gösterilmeyen bononun bir yıl içinde ibraz edilmemiş olmasının, TTK'nun 749. maddesi gereğince zamanaşımı süresi dolmadıkça, senet keşidecisini sorumluluktan kurtarmayacağını, zamanaşımının da, bononun en geç ibrazı gereken bir yıllık sürenin bitiminden itibaren başlayacağını"⁴⁶*

√ *"Borçlunun ödeme emrini aldıktan sonra hem takip şekline ilişkin şikayette bulunması ve hem de tebligatın usulsüzlüğünü belirtmesi halinde, öncelikle tebligatın usulsüz olup olmadığının araştırılması ve tebligatın usulsüz olduğunun belirlenmesi halinde şikayetin incelenmesi, buna karşın usulüne uygun bulunduğu saptanması halinde ise istemin süre yönünden reddedilmesi gerekeceğini"⁴⁷*

belirtmiştir...

4- Borçlunun, takip konusu kambiyo senedi altındaki imza kendisine ait değilse, beş gün içinde, açıkça bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirmesi, aksi taktirde kambiyo senedindeki imzanın bu fasıl gereğince yapılacak icra takibinde kendisine ait sayılacağı ve imzasını haksız yere inkar ederse; sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkum edileceği ve icra mahkemesinden itirazının kabulüne dair bir karar getirmediği taktirde, cebri icraya devam olunacağı ihtarı (İİK. mad. 168/4).

Maddenin bu -4 üncü- bendinde; kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile yapılan takiplerde imza inkârında (itirazında) bulunma şekli düzenlenmiştir.

⁴⁵ Bknz: 12. HD. 20.10.2011 T. 3304/19632

⁴⁶ Bknz: 12. HD. 17.11.2011 T. 5484/22493

⁴⁷ Bknz: 12. HD. 24.01.2012 T. 14593/1558

5- Borçlunun, “borçlu olmadığı”, “borcun itfa edildiği”, “borcun imhal edildiği (ertelendiği)” ya da “alacağın zamanaşımına uğradığı”na ilişkin itirazlarını, sebepleri ile birlikte beş gün içinde⁴⁸ icra mahkemesine bir dilekçe ile bildirerek, icra mahkemesinden “itirazın kabulüne” dair bir karar getirmesi aksi halde, cebri icraya devam olunacağı ihtarı (İİK. mad. 168/5).

Maddenin bu -5 inci- bendinde; kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile yapılan takiplerde borca itiraz sebepleri ve borca itirazda bulunma şekli düzenlenmiştir.

6- İtiraz edilmediği ve borç da ödenmediği takdirde, on gün içinde 74 üncü maddeye, itiraz edilip de reddedildiği takdirde ise üç gün içinde 75 inci maddeye göre⁴⁹ mal beyanında bulunulması, bulunulmazsa “hapiste tazyik” edileceği (İİK. mad. 76)⁵⁰ mal beyanında bulunulmaz ya da hakikata aykırı beyanda bulunursa ayrıca hapisle cezalandırılacağı (İİK. mad. 337,⁵¹ 338,⁵² 339⁵³) ihtarı.

60 ıncı maddenin son iki fıkrası - ödeme emrinin kaç suret düzenleneceğine ilişkin fıkra- burada da uygulanır (İİK. mad. 168-6/II).

II- Uygulamadaki ödeme nedeniyle, borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi halinde mal beyanında bulunma yükümlülüğünün ne zamandan başlayacağı konusuna da değinelim:

⁴⁸ Bknz: 12. HD. 14.02.2013 T. 27619/4284; 14.02.2013 T. 27490/4009; 31.01.2013 T. 26844/3178; 29.01.2013 T. 33973/2802; 15.01.2013 T. 23623/452; 27.11.2012 T. 17337/35110; 25.12.2012 T. 22582/39839; 24.12.2012 T. 22474/39566; 20.11.2012 T. 14253/33987; 18.12.2012 T. 7974/30043; 18.09.2012 T. 8679/26874; 10.10.2012 T. 7190/24143; 10.09.2012 T. 19612/25997; 05.07.2012 T. 6191/23737; 20.06.2012 T. 6552/21688; 14.06.2012 T. 13429/20561; 13.06.2012 T. 4195/20469; 30.04.2012 T. 10184/14531; 2.4.2012 T. 25968/10419; 27.12.2012 T. 22630/40202; 03.12.2012 T. 18518/35929; 21.06.2012 T. 5579/21767

⁴⁹ Bknz: 8. CD. 16.6.1999 T. 7394/10136; 15.10.1997 T. 12711/13637; 11.10.1994 T. 9422/11020- HGK. 5.10.2005 T. 12-591/561

⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. age., C: 4, s: 6861 vd. - UYAR, T. İcra ve İflas Hukukunda Suç Sayılan Fiiller, s: 189 vd.

⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 13, s: 21025 vd. - UYAR, T. age. s: 52 vd.

⁵² Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 13, s: 21070 vd. - UYAR, T. age. s: 209 vd.

⁵³ Ayrıntılı bilgi için bknz: UYAR, T. İİK. Şerhi, C: 13, s: 21192 vd. - UYAR, T. age. s: 231 vd.

Gerek *borca* (İİK. mad. 168/5, 169, 169a) ve gerekse *imzaya* (İİK. mad. 168/4, 170) itiraz halinde takip durmadığından, borçlunun itirazının icra mahkemesindeki incelenmesi sırasında, “mal beyanında” (İİK. 74) bulunmasına gerek bulunup bulunmadığı, çözümlenmesi gereken bir sorun olarak karşımıza çıkar.

İİK'nun 168/6. bendinde 4949 sayılı Kanun ile -15.7.2003 tarihinde değişiklik yapılmadan önceki dönemde **bir görüşe göre**⁵⁴ “icra mahkemesince *borca* (ve *imzaya*) itirazda bulunan borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğu yoktur. Borçlunun, icra mahkemesine “itirazın reddi” hakkındaki kararının kendisine tefhim ya da tebliğinden itibaren üç gün içinde mal beyanında bulunması gerekir” denilmişken,

Diğer bir görüşe göre⁵⁵ ise; *borca* (ve *imzaya*) itiraz halinde, icra mahkemesince, itirazın esası hakkında karar verilinceye kadar -İİK. mad. 169a/I uyarınca- “takibin geçici olarak durdurulmasına” karar verilmişse, borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğu da söz konusu olmaz. Eğer icra mahkemesi böyle bir karar vermemişse, borçlunun mal beyanında bulunması gerekir” denilmiştir.

İcra suçlarına ilişkin kararları temyizen incelediği dönemde Yargıtay **12. Hukuk Dairesi (İcra ve İflas Dairesi)**⁵⁶ ile bu suçlara ilişkin kararlar temyizen incelemeye başladığı ilk yıllarda **Yargıtay 8. Ceza Dairesi**⁵⁷ “*borçlunun ödeme emrine itiraz etmesinin takibi durdurulmaması nedeniyle, bu itirazın sonucunu, beklemeden, icra dairesine de mal beyanı da bulunmak zorunda olduğunu*” belirtmişken daha sonra -1994 yılından itibaren- İİK. mad. 168/6'daki “*İtiraz edilmediği (ve borç ödenmediği) takdirde on gün içinde 74 üncü maddeye göre mal beyanında bulunulması...*” şeklindeki sözcükleri esas olarak, “*borca/imzaya itiraz eden borçlunun mal beyanında bulunma zorunluluğunun bulunmadığı*”⁵⁸ sonucuna varmıştı...

⁵⁴ KURU, B. İcra ve İflas Hukuku C: 2, s: 1701 - MUŞUL, T. Kambiyo Senetlerine Dayanan Haciz Yolu ile Takip (BATİDER, C: VII, S: 3, s: 620)

⁵⁵ ÖGÜTÇÜ, T./ÇİTOĞLU, A. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, s: 1271 vd.

⁵⁶ Bknz: İİD. 2.10.1973 T. 8145/8495; 27.9.1973 T. 8133/8331

⁵⁷ Bknz: 8. CD. 12.10.1993 T. 353/8540; 14.1.1993 T. 13864/465; 9.7.1992 T. 14704/14950

⁵⁸ Bknz: 8. CD. 20.3.2000 T. 4360/4592; 18.3.1998 T. 2386/3837; 16.2.1998 T. 165/1749

İİK'nun 168/6. bendi, 4949 sayılı Kanun ile -15.7.2003 tarihinde- "Maddeyle kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla yapılan takiplerde borçlunun ödeme emrine itirazının reddi halinde mal beyanında bulunma zorunluluğu esası benimsenmiştir." şeklindeki gerekçe ile değiştirilerek, bugünkü şeklini almış ve böylece daha önceki tartışmalara son verilmiştir...

Yüksek mahkeme; "ödeme emrinin içeriği" ne ilişkin olarak;

√ "Kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takiplerde 10 günlük ödeme süresi geçmeden haciz yapılamayacağını, bu kural kamu düzenine ilişkin olduğundan, İİK'nun 16/II maddesi uyarınca süresiz şikayete tabi olduğunu"⁵⁹

√ "Takip talebinde adı yazılı olan borçluya, adının yazılı olmadığı ödeme emri gönderilmesi halinde bu durumun maddi bir hatadan kaynaklandığı ve hatanın her zaman düzeltilebileceği benimsenerek, takip iradesini sürdüren alacaklıya karşı borçlunun yapacağı itirazın mahkemece -itiraz hakkı doğmadığından bahisle reddedilmeyip- incelenmesi gerekeceğini"⁶⁰

√ "Ödeme emrinde takip tarihinden sonrası için talep edilen faizin niteliği ve oranı belirtilmediğine göre, uygulanacak faizin alacağın nevine göre belirlenmesinin gerekeceğini, takip dayanağı kambyo senedi vasfında bono olduğuna göre ise alacağı 3095 sayılı Kanun'un 2/2. maddesinde öngörülen avanslarla ilgili ticari işlerdeki temerrüt faiz oranı üzerinden faizin hesaplanmasının gerektiğini, o halde, mahkemece takip tarihinden sonraki dönem için avans faiz oranları belirlenip oluşacak sonuca göre bir karar verilmesinin gerekeceğini"⁶¹

√ "5 günlük 'itiraz'/'şikayet' süresinin hesabında, tebligatın yapıldığı ilk günün dikkate alınmayacağını"⁶²

√ "İmza itirazı' nın 5 günlük süre içinde icra mahkemesine bildirilmesi gerekeceğini"⁶³

√ "Kambyo senetlerine mahsus takiplerde imzaya ve borca itirazın, 5 gün içinde icra mahkemesine bildirilmesi gerekeceğini"⁶⁴

⁵⁹ Bknz: 12. HD. 28.03.2011 T. 24158/4677

⁶⁰ Bknz: 12. HD. 02.05.2005 T. 5800/9451

⁶¹ Bknz: 12. HD. 31.05.2012 T. 1070/18599

⁶² Bknz: 12. HD. 04.07.2011 T. 33172/13991

⁶³ Bknz: 12. HD. 08.03.2011 T. 558/2947; 03.05.2011 T. 22328/2528

⁶⁴ Bknz: 12. HD. 07.03.2011 T. 1058/2689

√ “Beş günlük itiraz süresinin son gününün Pazar gününe rastlaması halinde, pazartesi günü mesai saati sonuna kadar yapılacak olan itirazın geçerli ve süresinde yapılmış sayılacağını”⁶⁵

√ “Borçlunun gerekli harçları icra veznesine yatırdığı tarihte ‘imza inkarı’nda bulunmuş sayılacağını”⁶⁶

√ “Borçlunun, süresi içinde icra mahkemesine yaptığı ‘senetlerdeki imzadan da anlaşılacağı gibi, borçla benim bir alakam yoktur’ şeklindeki itirazın ‘imza itirazı’ sayılacağını”⁶⁷

√ “‘Takip dayanağı senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığını, imzaya itiraz ettiğini’ belirtmek isteyen borçlunun bu hususu -‘senet altındaki imzayı inkar ediyorum’, ‘imzaya itiraz ediyorum’, ‘imza sahtedir’, ‘imzayı kabul etmiyorum’, ‘imza bana ait değildir’, ‘senet imza etmedim’, ‘müvekkilim böyle bir senet imzalamadı’ vb. şekilde- ayrıca ve açıkça ileri sürmesi gerekeceğini”⁶⁸

√ “‘Belgedeki senet müvekkilim’a ait değildir’ şeklinde yapılmış olan itirazın “imza itirazı” olarak algılanması gerekeceğini”⁶⁹

√ “‘Ödeme emri tebligatının usulsüz olduğunu’ icra mahkemesine şikayet yoluyla bildirmiş olan borçlunun bu şikayet sonucunda verilecek kararın kesinleşmesi beklendikten sonra, ödeme emrine itirazın 5 günlük süre içinde olup olmadığının saptanması gerekeceğini”⁷⁰

√ “El yazısı ile atılacak imzanın şekli konusunda kanunda hüküm bulunmadığından, bir kimsenin bizzat el yazısı ile ‘ad ve soyadını yazmak suretiyle’ de imza atabileceğini; borçlunun daha önce atılmış imza örnekleri getirtilerek ‘ad ve soyadını yazarak imza atma şeklinde bir alışkanlığı (uygulaması) bulunup bulunmadığı’nın araştırılarak, oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekeceğini”⁷¹

⁶⁵ Bknz: 12. HD. 12.10.2010 T. 10324/22963

⁶⁶ Bknz: 12. HD. 15.06.2010 T. 3465/15128

⁶⁷ Bknz: 12. HD. 09.10.2007 T. 14745/18235

⁶⁸ Bknz: 12. HD. 26.10.2009 T. 12510/20432

⁶⁹ Bknz: 12. HD. 16.07.2009 T. 8027/16057

⁷⁰ Bknz: 12. HD. 23.06.2009 T. 5525/13731; 7.04.2009 T. 7837/9033; 07.10.2008 T. 13282/16725

⁷¹ Bknz: 12. HD. 03.06.2010 T. 1517/13795

√ *“Borçlunun, ödeme emrinin tebliği üzerine tüm itiraz ve şikayetlerini 5 günlük süre içinde icra mahkemesine bildirmesi gerekeceğini”*⁷²

√ *“İhtiyati haciz kararının infazı sırasında borcun kabulünün, hukuki nitelik olarak ‘harici ikrar’ sayıldığından, başka emare ve delillerle teyit edilmedikçe bağlayıcı olmayacağını; borçlunun bu ikrarının kendisine ödeme emri tebliğ edildikten sonra ‘imza itirazı’nda bulunmasına engel teşkil etmeyeceğini”*⁷³

√ *“Harca tabi davalarda dava harcın yatırıldığı tarihte dava açılmış sayılacağından, harcın yatırıldığı tarihin ‘itiraz tarihi’ sayılacağını”*⁷⁴ belirtilmiştir.

⁷² Bknz: 12. HD. 12.11.2009 T. 24867/22384; 9.11.2009 T. 13969/21779; 28.10.2009 T. 12365/20791; 27.10.2009 T. 11726/20681; 26.10.2009 T. 11908/20271; 26.10.2009 T. 11895/20258; 12.10.2009 T. 10002/18739; 6.10.2009 T. 9393/18160; 6.10.2009 T. 10942/18278; 25.6.2009 T. 5762/13889; 26.5.2009 T. 3208/11192; 11.5.2009 T. 2481/10172; 4.5.2009 T. 1809/9627; 2.12.2008 T. 18703/21528; 6.11.2008 T. 15728/19405; 23.10.2008 T. 14878/18157; 19.9.2008 T. 13433/16924; 17.7.2008 T. 12457/15451; 01.07.2008 T. 14183/14009

⁷³ Bknz: 12. HD. 24.05.2010 T. 323/12484; 19.04.2010 T. 27779/9669

⁷⁴ Bknz: 12. HD. 11.02.2010 T. 20704/2928; 12.11.2009 T. 13686/22477; 04.06.2009 T. 4044/12032